

JUDR. ING. HELENA SVATOŠOVÁ
ADVOKÁTKA REG. Č. ČAK 11843, IČ 71094580

U PRŮHONU 23, 170 00 PRAHA 7, TEL.: + 420 222 515 564, FAX: + 420 222 515 564,

GSM: + 420 776 890 170 E-MAIL: SVATOSOVA@AKHS.CZ, WEB: WWW.AKHS.CZ

Nejvyššímu soudu České republiky

prostřednictvím

Krajského soudu v Hradci Králové

Československé armády 218
502 08 Hradec Králové

DOPORUČENOU POŠTOU

V Praze dne 21. září 2009

ke sp.zn.: 16 C 3/2008
(1 Co 54/2009)

žalobce: Petr Uhl
bytem Londýnská 7, 120 00 Praha 2

práv.zast.: JUDr. Ing. Helenou Svatošovou, advokátkou
se sídlem U Průhonu 23, 170 00 Praha 7
reg. č. ČAK: 11843
(plná moc ze dne 31.8.2009)

Žalovaná: JUDr. Renata Vesecká
bytem Čs. armády 1242, Hradec Králové

práv.zast.: JUDr. Daliborem Kaleso, advokátem
se sídlem Hradec Králové, Kroupova 716

- o ochranu osobnosti

**DOVOLÁNÍ ŽALOBCE PETRA UHLA PROTI
ROZSUDKU VRCHNÍHO SOUDU V PRAZE ze dne
23.6.2009, č.j.: 1 Co 54/2009-117**

D v o j m o

Bez příloh

Soudní poplatek je uhrazen vylepením kolkových známek v hodnotě 5.000,-Kč (dle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, položka 18 písm.b)

I. Předmět dovolání – napadené rozhodnutí

Dne 21.7.2009 byl doručen právní zástupkyni žalobce rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 23.6.2009, č.j.: 1 Co 54/2009-117, kterým bylo ve věci žaloby o ochranu osobnosti rozhodnuto tak, že se potvrzuje rozsudek soudu I. stupně, jímž byla zamítnuta žaloba, jíž se žalobce domáhá, aby žalované bylo uloženo do tří dnů od právní moci rozsudku sdělit prostřednictvím služby České tiskové kanceláře Protext: *Dne 4.11.2007 jsem v pořadu Otázky V.M., vysílaném českou televizí na kanálu ČT24, uvedla na opakovanou výzvu televizního moderátora, abych se vyjádřila k jedné myšlence z komentáře Petra Uhla v deníku Právo z 3.11.2007, tato slova: „ Já ten článek, z kterého citujete, jsem také četla. A v tom článku tak, jak bývá už v poslední době, bych řekla, celkem pravidlem u pana Uhla, jsou zveřejňovány a prezentovány nepravdy, dezinformace a lži.“ Tento můj výrok není pravdivý – žádné lži ani záměrné dezinformace či zjevné nepravdy v tomto článku, ani v jiných komentářích pana Uhla, týkajících se státního zastupitelství a tehdejší trestní věci proti Jiřímu Čunkovi nejsou. Svůj tehdejší výrok považuji za neuvážený a lituji ho. Renata Vesecká, nejvyšší státní zástupkyně, a jímž byla žalobci uložena povinnost zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení 18.921,-Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám právního zástupce žalované JUDr. Dalibora Kalcsa.*

Druhým výrokem rozsudku rozhodl odvolací soud tak, že žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradě nákladů odvolacího řízení 18.821,-Kč do tří dnů od právní moci rozsudku na účet JUDr. Dalibora Kalcsa, advokáta.

II. Přípustnost dovolání a dovolací důvod

Proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 23.6.2009, č.j.: 1 Co 54/2009, resp. do všech jeho výroků, podává žalobce podle § 236 a násl. o.s.ř. v zákonem stanovené lhůtě toto

d o v o l á n í,

a to v celém rozsahu napadeného rozhodnutí, ve kterém je dovolání přípustné.

Přípustnost dovolání opírá žalobce o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř., neboť se jedná o rozhodnutí sice potvrzující předchozí rozhodnutí soudu I. stupně ve věci samé, nicméně **jde o rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam, a to nejen pro rozhodnutí v této konkrétní věci, ale též z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec.** Jde o otázku, která nebyla dovolacím soudem dosud vyřešena, jak předvídá § 237 odst. 3 o.s.ř.

Dosud totiž rozhodovací praxe dovolacího soudu ve sporech vyplývajících z práva na ochranu osobnosti nevyřešila otázku, zda v případech, kdy je osoba označena za šířitele lží a nepravd, jde o hodnotící soud (resp. adekvátní kritiku) nebo skutkové tvrzení.

Dovolací soud i jiné soudy se rozdílem mezi skutkovým tvrzením a hodnotícím soudem v obecné rovině, event. jiných konkrétních případech, zabývaly, ale neřešily

je z hlediska konkrétního významu v případech, kdy je konkrétní osoba osočena z toho, že lže, prezentuje nepravdy a dezinformuje.

Žalobce uplatňuje dovolací důvod, **že napadené rozhodnutí, stejně jako předchozí rozhodnutí soudu I. stupně spočívá na nesprávném právním posouzení věci**, jak o něm hovoří ust. § 241 odst. 2 písm. b) o.s.ř.

III. Právní posouzení věci odvolacím soudem

Odvolací soud v potvrzujícím rozsudku shledal, že odvolání žalobce **není důvodné**. Stejně jako soud prvního stupně shledal, že **výrok žalované uvedený dne 4.11.2007** v pořadu Otázky V.M., vysílaném Českou televizí na kanálu ČT24, na výzvu moderátora požadujícího vyjádření k myšlence z komentáře Petra Uhla v deníku Právo z 3.11.2007: „*Já ten článek, z kterého citujete, jsem také četla. A v tom článku, jak bývá už v poslední době, bych řekla celkem pravidlem u pana Uhla jsou zveřejňovány a prezentovány nepravdy, dezinformace a lži,*“ **je hodnotícím soudem**.

Odvolací soud posoudil daný výrok žalované jako hodnotící soud a argumentačně tento závěr odůvodnil

- a) „celkovým kontextem“ pořadu, ve kterém výrok zazněl, zejména pak poukázal na znepokojení žalobkyně „že je veřejnosti předestíráno, že bylo postupováno nezákonně či nestandardně“ (rozuměj ve vyšetřování trestní věci bývalého místopředsedy vlády J. Čunka),
- b) poukazem na to, že žalovaná se chtěla dále vyjádřit, ale byla moderátorem přerušena,
- c) poukazem na to, že i žalobce se o vedení trestního stíhání vyjadřoval „rovněž kritickým způsobem“ a „musel být srozuměn, že jím vyslovené názory nemusí být obecný souhlas a že mohou vysloveny i názory odlišné, včetně negativních, nesouhlasných a odsuzujících“,
- d) názorem, že i když výraz žalobkyně „lež“ je „více expresivní“, „právě nadnesené názory nejsou v novinářské praxi výjimkou“.

Podklad pro hodnotící soud tj. **konkrétní skutečnosti** požadované judikaturou pak odvolací soud shledal ve skutečnosti dokazované až odvolacím soudem, a to formálním rozporem – zatímco žalobce ve svých člancích „Hlídací štěně“, „Pro Veseckou – třikrát a dost“ a „Komu je podřízena Vesecká“ a „Coufal chrání manželku i vládu“ uvedl, že usnesení, kterým byla trestní věc J. Čunka odňata OSZ v Přerově a přidělena OSZ v Jihlavě vypracovala žalovaná či státní zástupkyně Coufalová, manželka krajského státního zástupce, odvolací soud poukázal na podpis na daném usnesení, který patří JUDr. Stanislavu Potoczkoovi.

Na základě kvalifikace výroku žalované jako hodnotícího soudu pak odvolací soud dovodil, jej nelze považovat za neoprávněný zásah do osobnostních práv žalobce, který by zakládal odpovědnost žalované podle § 13 obč. zák.

IV. Odůvodnění

Shora uvedený právní názor soudů obou stupňů o povaze výroku žalované coby hodnotícího soudu splňujícího kritéria opodstatněnosti **považuje za nesprávný, a to zejména s ohledem na logický výklad a zahraniční judikaturu v těchto typech sporů. Z obého pak plyne závěr, že daný výrok je skutkovým tvrzením, a ani pokud by šlo o hodnotící soud, nesplňuje tento přísné požadavky judikatury na jeho podklady a účel.** Odvolací soud tedy nesprávně právně posoudil věc nesprávným výkladem právního pravidla.

Ke shora uvedeným kritériím, které odvolací soud použil jako oporu závěru o povaze výroku jako hodnotícího soudu žalobce uvádí:

Ad a) Kontext věci nemůže na jednoznačně logické kategorii pojmu „lež“, „záměrná nepravda i dezinformace“ nic změnit. Zvláště pak není možné poukazovat na znepokojení žalobkyně způsobené kritikou jejího postupu (a to i kritikou komplexní, řešící mj. i její personální postupy v možné souvislosti s kauzou) – jako představitelka nejvyššího orgánu státní žaloby i dozoru, běžně vystupující v kontrapozici vůči protistraně, nemůže svými subjektivními pocity ovlivnit hodnocení svého velmi tvrdého, difamujícího a čest a vážnost narušujícího výroku vůči jiné osobě.

Pojmy lež, nepravda a dezinformace ovšem ani nebyly žalovanou v kontextu pořadu použity tak, aby vyjádřily hodnotící soud žalované. Žalobce má pochyby, zda zejména výraz „lež“ lze vůbec kdy považovat za hodnotící kategorii. **Pojem „pravda“ a „lež“ je jak ve výrokové logice, tak v právním systému (lež je mj. skutková podstata několika trestných činů), tak i v denním životě chápán vždy jako věc skutková, tedy stav, jehož existence se dá ověřit. Pokud bychom připustili názor odvolacího soudu, že osočení ze lži je hodnotící soud, zcela odepřeme ochranu osobnosti ve vztahu k osobní cti, složce osobnosti chráněné i na ústavní úrovni, při osočení z lhaní.**

Pojem „lež“ pak již nelze považovat, jak se snaží odvolací soud tvrzení zlehčit, za „více expresivní“.

Ad b) Výrok žalované je kompletní výrokové tvrzení, poukaz na to, že žalovaná se dále chtěla vyjádřit, byla však přerušena, nemůže na povaze tohoto uzavřeného a vysloveného výroku nic změnit.

Ad c) Pokud napadené rozhodnutí poukazuje na to, že žalobce se o **postupu** (nikoli osobě) žalované vyjadřoval rovněž kriticky a mohl očekávat i názory „negativní, nesouhlasné a odmítavé“, **nejde o argument odůvodňující kvalifikaci výroku.** Ostatně postup žalobkyně v dané věci byl a je vnímán velkou částí veřejnosti, většinou jiných publicistů i úsudkem justice v jiné věci jako problematický a nestandardní, což je notorieta. Žalobce nebyl v této kritice osamocen, ovšem polemiku se svými názory samozřejmě očekával. Zde však nešlo o polemiku s jeho závěry, **výrok žalované je jednoznačným výrokiem o existenci prokazatelného jednání žalobce (uvádění lži), která je podmínkou jeho působení jako novináře, kterýmžto útokem se chtěla zjevně (právě z kontextu pořadu) veřejně diskusi o svém postupu vyhnout.**

Ad d) K názoru, že i když výraz žalobkyně „lež“ je „více expresivní“, „právě nadnesené názory nejsou v novinářské praxi výjimkou“ žalobce uvádí, že je již zcela mimo rozumnou argumentaci – žalovaná není novinářka, ale právnička a to nejvyšší reprezentant státní žaloby v zemi. Právě z toho důvodu musí být nároky na její výroky i soudy vůči svým kritikům přísnější, nikoli benevolentnější.

To, že je žalovanou pronesený výrok skutkovým tvrzením a že pokud by teoreticky byl hodnotící soud, by tento hodnotící soud postrádal potřebný podklad, lze rovněž **odvodit z argumentace, kterou ve svém nálezu I. ÚS 453/03 použil Ústavní soud ČR a z evropské judikatury.**

Obecným pravidlem, které lze dovodit z evropské judikatury je, že chce-li kdokoliv zveřejnit o jiné osobě informaci difamačního charakteru, nelze jeho počínání považovat za rozumné či legitimní, pokud **neprokáže, že měl rozumné důvody pro spoléhání se na pravdivost difamační informace, kterou šířil, a dále pokud prokáže, podnikl řádné dostupné kroky k ověření pravdivosti takové informace, a to v míře a intenzitě, v níž mu bylo ověření informace přístupné, a konečně, pokud sám neměl důvod nevěřit, že difamační informace je nepravdivá (I. ÚS 453/03).**

Prokázání tvrzených faktů kritikem samotným platí jako evropský ústavní standard (např. rozhodnutí Sněmovny lordů ze dne 28. 10. 1999 ve věci Reynolds v. Times News Papers Limited nebo rozhodnutí německého Spolkového ústavního soudu (BVerfG) ze dne 3. 6. 1980, 1 BvR 797/78 v případě Böll, který je potvrzován i judikaturou Evropského soudu pro lidská práva - dále jen ESLP – např. rozhodnutí velkého senátu ze dne 17. 12. 2004 ve věci Pedersen a Badsgaard v. Dánsko).

Mimo to zveřejnění difamační informace nelze považovat za rozumné i tehdy, pokud si šířitel informace neověří její **pravdivost dotazem u osoby, které se informace týká a nezveřejní i její stanovisko**, s výjimkou nemožnosti takového postupu anebo tam, kde to zjevně nebylo nutné (též rozhodnutí Reynolds viz shora). To se v daném případě rozhodně nestalo a vyplývá to ze zjištění soudů obou stupňů.

Dalším kritériem pro zvážení legitimního zveřejnění informace je zkoumání motivu zveřejnění. Legitimní není, pokud bylo dominantně motivováno touhou poškodit difamovanou osobu, pokud šířitel sám informaci nevěřil anebo pokud ji poskytl bezohledně, aniž by se řádně staral o to, zda je či není pravdivá (I. ÚS 453/03). V dané věci je motiv poškození žalobce coby nepohodlného kritika zjevný a útok na jeho osobu, tak jak byl prokázán, byl útokem na celou činnost žalobce vysloveným tvrdě a bezohledně namísto vysvětlení svého postupu za zjevným účelem vyloučení žalobcových názorů z veřejné diskuse.

Žalobce (ale též shora citovaný nálezn ÚS ČR) dále konstatuje, že informace osob zastávajících vysoké ústavní funkce poskytované veřejnosti by měly být skutkově důkladně prověřené. **Nemá-li ústavní činitel svá tvrzení faktů důkladně prověřena co do pravdivosti, není oprávněn je zveřejnit.** Tato východiska platí tím spíš v případě tvrzení faktů, která hrozí difamovat jednotlivé osoby, byť tyto vystupují ve věcech veřejných.

Při posouzení věci měl **jak soud prvního stupně, tak odvolací soud**

vycházet z toho, že žalobcova činnost novináře může být předmětem veřejné kritiky, avšak pravdivost tvrzených faktů obsažených v kritickém projevu měla prokázat žalovaná a případně jí projevený kritický názor měl být podroben důkladnému testu z pohledu principu přiměřenosti, což se však v tomto konkrétním případě nestalo.

V.

S ohledem na shora uvedené je zřejmé, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Důvody, pro které navrhuje odvolatel zrušit rozhodnutí odvolacího soudu platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně.

S ohledem na shora uvedené žalobce

n a v r h u j e,

aby Nejvyšší soud ČR zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 23.6.2009, č.j. 1 Co 54/2009-117, a rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14.10.2008, č.j. 14 C 3/2008, a vrátil věc Krajskému soudu v Hradci Králové k dalšímu řízení.

JUDr. Ing. Helena Svatošová,
v plné moci za Petra Uhla